

הלכות משא ומתן. פעמיים בפרשה יש התנהלות בין אנשים. אברהם אבינו ובני חת. אליעזר עם בתואל, לבן ואשת בתואל. הצד השווה שבהם, שהתורה מאריכה לתאר את המשא ומתן כדי שנלמד לדורותינו איך אנחנו אמורים לנהל משא ומתן. הצד השווה במשאים והמתנים האלו שהצד השני היו רחוקים מישרות ת"ק על ת"ק פרסה. אברהם אבינו, הנציג הבלעדי והדובר של הקב"ה היה צריך אחוזת קבר. הוא פונה לאנשי בני חת התכונה, גר ותושב אנכי עמכם. הוא לא מכנה את עצמו נשיא אלוקים. גר, תושב, אזרח פשוט שמבקש יפה זכותו כאזרח. גם את זה הוא אינו מבקש בחינם. בכסף מלא, זה היה תנאי קודם למעשה. הם אלו שהתחילו עם נשיא אלוקים, במבחר קברינו, שינו את השיחה. אבל אברהם אבינו אינו משחק את המשחק שלהם, הוא צופה למרחוק. ליום שיכחישו שמערת המכפלה שייכת ליהודים. גם חז"ל בחלומות הקשים ביותר לא חשבו שכן אנוש יכחיש את מה שנכתב במפורש. אברהם אבינו שמע היטיב בין השורות של עפרון מה המחיר וכמה עליו לשלם. ואת זה הוא עשה. אמר מעט ועשה הרבה. וזאת מלבד שעשה את כל שאר דרכי החקנייה שלא יוכל שום בן אדם אי שם לטעון שהקניין לא היה כדת וכדין. המשא ומתן השני מתנהל על ידי אליעזר. "זקן ביתו" של אברהם אבינו. הוא כבר נדרש לחכמה יתירה. ללכת לארץ המידות המושחתות ולדלות משם נערה צנועה ומובחרת בכל המעלות והמידות הטובות. כמעט משימה בלתי אפשרית. לאחר שאליעזר מתפלל שהשוי"ת יצליח דרכו ויעשה חסד עם אברהם ויצחק, הוא בוחר נסיון כמעט בלתי אפשרי להצליח בה. אדם בסדר גודל שלו, במראהו הבריא יבקש לשתות אך ורק לגימה אחת של מים. לכאורה, התגובה המתבקשת היא, אדוני, תעזור לעצמך ותפסיק "להציק" לי. רבקה רואה את אליעזר. היא לא קלטה ברגע הראשון שאליעזר יחכה שהיא תגמור למלאות את הכד, תשים על השכם ותסתובב ללכת הביתה. לא די שהיא לא אומרת לא, למה לא ביקשת קודם, היא מסכמת לעצמה שהאיש בסכנת התייבשות. יש להשקותו בחכמה. אם זה המצב, גם גמליו לא במצב יותר טוב. היא מגלמת חסד שבחסד. היא משקה אותו שיעזר שלחשבונה הוא כבר יצא מידי סכנה. היא משקה את כל הגמלים. אליעזר אומר אשירה לה' כי גמל עלי. מה שהוא לא יודע שהוא עומד בפני משא ומתן עם הרמאי המדופלם שבעולם. זה שאינו מכבד את אביו ואין לו כבוד לכלום. והוא לא מוכן לשחרר את אחותו. אליעזר קולט שיש לו עצה אחת לצאת משם בחיים וגם עם רבקה, להביא אותם להכרה שמאת ה' היתה זאת ואין שום מצב בעולם למנוע את זה. ואכן, על ידי שהוא חוזר על סיפור הגעתו בניסים ונפלאות, שינויים קלים שלא יחשדו בו, הם אומרים כמו פיהם, הנה מה' יצא הדבר. מיד אליעזר מודה להשוי"ת. אבל, הרשעים עדיין מנסים לעכב. אליעזר זוכה לסייעתא דשמיא, הקב"ה הורג את בתואל. עם אשת בתואל ולבן, קל יותר להסתדר. תוך כדי הטיעונים

שלהם הוא מבקש אל תאחרו אותי היות שהקב"ה הצליח דרכי. אזי הם שולפים את קלף "יום הדין". הם בטוחים שהילדונת בת שלוש תגיד שהיא מסרבת ללכת עם האיש הזה. רבקה עונה אני באן לא נשארתי. אלך. על אפכם ועל חמתכם. היא רוצה ללכת למקום שיש ישראל, מקום שהשכינה שורה, לשרה של החקל תפוחין קדישין. היא כוונה טוב. שם, לאחר ה"שיח בשדה" היא פוגשת לראשונה את בעלה. דבר אחד קורה שעדיין אנחנו מחכים לקיומו, הברכה שמלווה את רבקה, הברכה שהקב"ה ברך את אברהם אבינו לאחר העקידה, ויירש זרעך את שער אויביו, הם מבקשים שברכה זו תתקיים בזרעה של רבקה ויירש זרעך את שער שונאיו, היום אולי יותר מאי פעם אנחנו זקוקים להגשמת ברכה זו עם הברכה מההפטרה יחי אדוני מלך דוד לעולם, שבן דוד משיח ה' יבוא ויגאלינו.

ארץ ארבע מאות. ארץ שאינו קוה חלף ארבע מאות שקל כסף ביני ובינך מה הוא והי' לך לקחתם ממני בחנם ואת מתך קבור בחנם אם תלכה: וישמע אברהם. די לחכימא צרמיזאל. הרשב"ם נותן לנו הבנה פשוטה במושג מעשה אבות סימן לבנים. עד כמה צריכים לחדד את חוש השמיעה וההבנה. להבין מה מסתתר מאחורי המילים הנאמרים. וישמע, לעבד את הנתונים ולבצע. עפרון בשום אופן לא דרש כסף, נהפוך הוא. הוא מיעט בערכו של הכסף והחשיב את הרצון לתת מתנה. הוא מבחינה חיצונית רצה לצאת כאביר, כאדם אציל. כמי שנותן ולא כמו מי שמקבל. אבל, מה לעשות שכל פנימיותו הוא מקבל, או לוקח. אוהב כסף. אברהם אבינו, הבין זאת באר היטיב. ברגע שיש הזכרה של סכום, כנראה, אי שם בפנימיותו יש רצון לשמוע על ולראות את המטבעות מצטלצלים. כדי שאכן לא יהיה שום ערעור בעתיד על קנין המערה, האזין אברהם אבינו לחוש הפנימי ושילם טבין ותקילין.

וה' ברך את אברהם בכל. ע"ד הפשט פירושו ככל דבר, כלומר שהיה שלם בכל, בעושר ונכסים וכבוד ואורך ימים, אין חסר לנפשו מכל אשר יתאוה רק שיראה בנים לבניו, ומפני שהתאוה לזאת השביע את עבדו שילך בשליחות זה: וע"ד המדרש וה' ברך את אברהם בכל ר' מאיר אומר שלא היתה לו בת, ר' יהודה אומר בת היתה לו, אחרים אומרים בת היתה לו ובכל שמה. כוון ר"מ לומר כי הזכרה היא שלא היתה לו בת מפני שלא היה יכול להשיאה כי אם לבני כנען הזרע המקולל, ואף אם יתחתן עם אנשי ארץ מולדתו גם אם היתה עובדת עבודה זרה בכללם כי האשה זרעות בעלה. וכוון ר' יהודה לומר כי בת היתה לו, ואפילו בת לא חסריה רחמנא, והיא הזכרה בכלל, כי היה לו כל מה שיש בטבע בני אדם להתאוות להם בנים, ובנות. וכוונת אחרים באמרו בת היתה לו ובכל שמה, גלה לנו במאמר זה סוד גדול, ובאר שאין הכוונה בזכרה זאת כמה שהיתה לו בת או לא היתה לו בת, אין הכוונה בזכרה עסקי הגוף כלל כי אם בזכרה בעסקי הנפש: וע"ד הקבלה באור הענין שזכה אברהם ע"ה והשיג המדה ששמה כל, אשר כל המתבדך זה מתבדך בשמים ובארץ. ומזה אמרו אחרים בת היתה לו, כלומר מדה היתה לו, מלשון (מלכים א ז) אלפים בת יוכל, ואמרו ובכל שמה, מפני שהיא בתוך מדת הכל, נאלצת מן המדה ששמה כל, והנאלצת הזאת תקרא בת, והיא בית דינו של הקב"ה, ולכך אמר וה' ברך, ולא אמר ויברך ה'. והבן הכלל הזה כי הענין נסתר. והרמב"ן ז"ל גלהו בפירושו והרחיב בו הבאור יותר מלפני: רבינו בחיי בצירוף דברי הספורנו וז"ל "באר הסבות שהכריחו את אברהם לשלוח את עבדו אל ארץ אחרת בעד אשה לבנו ושהוצרך להשביעו עליו שהרי לסבת הזקנה דאג שימו' ולא יראה בחופת בנו והסכים שלא לאחר עוד ומבלי אין בארצו אשה הגונה לבנו הוצרך לשלוח אל ארץ אחרת, ומפני עשרו דאג שמא איזה אדם בלתי הגון ירבה שוחד לעבדו כדי שיבחר בבתו ולא ישתדל להשיג אשה הגונה לבנו, ולכן הוצרך להשביע את עבדו על כל אלה" נותנים לנו את השלמת התמונה, כדי להמשיך את עבודתו של אברהם

וברכתו, צריכים לשוב וללכת למקור שממנו הוא בא. כי מהמקור ניתן לדלות אשה להמשך הברכה. וזאת, אע"פ שאליעזר כבר מחובר לבארו של אברהם, שהרי הוא הוא הדולה ומשקה מבארו של אברהם לאחרים. בכל זאת, מאחר שלא הי'ה דבוק למקור הברכה מראשית הוויתו ומאחר שהוא כבר נכלל בארור, הרי קשר זה לא יהי'ה של קיימא. ולכן הוא נשלח להוציא יקר מזולל, להמשיך את הברכה כברכת השי"ת. וכשמו, השי"ת הי'ה בעזרו והמציא לו אשה ממקור הברכה.

אותה הכחת, יסרת והורית אותה מוסר השכל באופן שתהיה ראויה לעצדך ללחקק. הספורנו מדגיש כאן, המילה של הוכחה תצידי יש בה מן המוסר, שבמוסר יש תמיד את הייסורים. המתאימה לבית של יצחק, תהי'ה זאת שתדע איך להתנהל בזמני נסיון. בזמנים שלא קל. האם בזמנים כאלו תסגר בתוך עצמה, תחשוב על עצמה תרחם על עצמה. או, שמא כולה מסורה לזולת. זה שאחיה העצל, שולח ילדה קטנה לדלות מים כבר מראה על אופן התנהגותה. ובכל זאת יש לה זמן לחשוב על הזולת. עד כדי כך, שמובא באור החיים הקדוש את אופן השקייתו של אליעזר, שעל פי השערתה, הי'ה במצב של סף עילפון. זה היסוד של הבית היהודי, לשים את עצמך בצד ולהיות כל כולך למען הזולת. גם במחיר של וויתור גדול. זה ממש לא קל לגדול אדם ישר ומוסרי בבית של בתואל ולבן, מרכז של תאוות ממון ללא שובע לגדול עם מידת הנדיבות. קל וחומר להיות בנדיבות של גם לגמליך אשקה. ממילא, כאשר יימצא נדיבות כזאת, דווקא מהמקום הכי לא טבעי, זהו שבירת המידות ותיקון המדות, זאת המשודכת ליצחק אשר אמונה על שבירת המידות.

זקן ושבוע. שראה כל משאלות לבו ופצע כל טובה, וכן ופצע ימים, שפצעה נפשו בימים, ולא יתאוה שיחדשו בו הימים לכה, וכענין שנאמר כדוד וימת בפיצה טובה פצע ימים ועושר וכבוד. והוא ספור חסדי השם כלדיקים, ומדה טובה בהם שלא יתאוו צמותרות, כענין שנאמר בהם תאות לבו נתת לו, ולא כמו שנאמר בשאר האנשים אוהב כסף לא ישבע כסף, ואמרו בו אינן אדם יולא מן העולם וחלי תאוותיו בידו, יש בידו מנה מתאוה מלחיים, הסיגה ידו למלחיים מתאוה לעשות ארבע מלות, שנאמר אוהב כסף לא ישבע כסף: וצבראשית רבה אמרו הקב"ה מראה להם כלדיקים מתן שכרן שהוא עתיד ליתן להם לעולם הבא, ונפסם פצעה והם יפנים. נתעוררו החכמים בזה ופירשו הכתוב שאומר "ופצע" במראה הזו. הרמב"ן נותן לנו מושג בשביעה. דרכינו לחשוב ששביעה קשורה לארוחה דשינה. לא ולא. דווקא אז ישנה רעב. תחושת פיספוס. השביעה היא כאשר יודעים שאת המשימה הגדולה של פירסום חסדי שמים, נעשתה כדבעי. הוי אומר כל מרצינו וחשקינו חייבים להיות מפוקסים וממוקדים למטרה נעלה זו, כל אחד בדרכו הוא. מי במייליו ומי במיקרפוננו. מי כמלמד ומי כמורה דרך, מי כעיתונאי ומי כסוחר. מי לא חיווה על בשרו חסדי שמים. כולם. אין מי שאין לו אפשרות להגיע לשובע האמיתי. על זה אנחנו מתפללים מידי שבת בשבתו שבענו מטובך, לשבוע מטוב השי"ת, כי בטובו לברך ולהתברך בקדושה ובטהרה.